

легките се наричали *cimbae*, а Цезарь въ Галлия употребявалъ по рѣкитѣ и въ устията на рѣкитѣ *понтони* (*pontones*) — единъ родъ галски тѣжки рѣчни кораби. За произвеждане на ударъ, военнитѣ кораби били въоръжавани съ надводни и даже подводни, съ желѣзо обковани *рула* (*rostra ferramenta*). А за прѣдпазване отъ ударитѣ на неприятелскитѣ рула, странитѣ на военнитѣ кораби били прикривани съ уши или щитове отъ дебели грѣди. Голѣмитѣ, по нѣкога даже и легкитѣ военни кораби имали палуби (*tabulata, catastromata*), на които се тургали военни оржия и машини, 2 или 3 ярусни кули и въ време на боя на тѣхъ ставалъ ръженъ бой. Въ числото на военнитѣ машини се намирали абордажни куки отъ разни видове, устройство и названия (*ferreae manus, harpagones, corvus* и др.), спускателни мостове (*sambuca* и др.), запалителни оржия и машини, които хвърляли запалителни вещества и снаряди, машини за подигане и потопяване неприятелскитѣ кораби, за разрушение градскитѣ стѣни и др. т. Римлянитѣ употребявали тѣй сжщо особенни запалителни кораби (брандери).

Хората въ флотата (морскитѣ екипажи) се раздѣляли на гребци (*remiges*) или матроси, и на морски войски (*classarii, epibatae, navales*). Гребцитѣ или матроситѣ били набирани отъ сжщитѣ съсловия и по сжщия начинъ, както и по напрѣдъ, а морскитѣ войски — както легионитѣ. Еднитѣ и другитѣ давали клѣтва, каквато и сухопѣжнитѣ войски, за вѣрность на полководца, който ги набиралъ. На квинкверемитѣ имало по 400 гребци, а на другитѣ кораби — съразмѣрно. Морскитѣ войски били въоръжени сжщо, както и сухопѣжнитѣ, но освѣнъ това имали дълги копия, коси на дълги дрѣж-

ки, сѣкири отъ двѣтѣ страни остри и др. т. оржия за абордажи и бой на корабитѣ. Гребцитѣ тоже били въоръжени.

Началствующи чинове въ флотата имало: 1) началници на лопатнитѣ рѣдове, които означавали мѣрката на гребението чрѣзъ удари съ чукче; 2) особни чинове, които имали надзоръ за въжата, руля, мачтитѣ, платната, котвитѣ и пр. 3) кормилници (*gubernatores, magistri navium*), опитни и искусни моряци, които добрѣ знаели морскитѣ вѣтрове, пристанища и пр.; 4) навархи (*navarchi*) — началници на корабитѣ, и 5) *корабленни префекти* (*prae-fecti navis*), които началствували морскитѣ войски на корабитѣ. А главното прѣдводителство на флотитѣ принадлежало на консулитѣ или преторитѣ, или пъкъ било повѣрвано на особни началници съ звание *прѣдводителъ* и *префектъ на флотата* (*dux prae-fectusque classis*).

Военнитѣ пристанища били естественни или природни и искусственни. Последнитѣ състояли отъ една плотина въ видъ на полукрѣгъ съ два мола, които се вдавали далечъ въ морето. Входа, въ който често се намирали сигнални кули, се затварялъ съ вериги. Вжтрѣ въ пристанището правила: нѣколко отдѣления, отдѣлени едни отъ други съ каменни стѣни, за по добро обезпечение на корабитѣ отъ вѣтъра, верфитѣ, складоветѣ и пр. Отъ къмъ морето пристанищата се прикривали съ ограда отъ дебели дървета въ единъ или нѣколко рѣда, и прѣдъ нея — сгжстени рѣдове стари кораби, а по сухо — съ земляни, дървени или каменни валове съ ровове, кули и врати.

Прѣдъ излизанието на флотитѣ въ морето, най напрѣдъ сѣдали на корабитѣ гребцитѣ, а послѣ морскитѣ войски, произвеждало се прѣгледъ